

**PREPOVED OBJAVE DO: 5. junija 2024 do 6.00 po
srednjeevropskem času**

**Naraščajoči življenjski stroški in rasizem ogrožajo varstvo
temeljnih pravic v Evropi: poročilo agencije FRA o temeljnih
pravica za leto 2024**

Temeljne pravice ljudi so po vsej Evropi ogrožene. To je posledica vse višjih stopenj revščine, nenehnih groženj demokraciji, široko razširjenega rasizma in izzivov, ki se pojavljajo v okviru migracij, so bistvene ugotovitve iz poročila agencije FRA o temeljnih pravica za leto 2024. Zaradi tovrstnih groženj je treba zagotoviti močno in trajno varstvo temeljnih pravic po vsej EU, zlasti za ljudi v ranljivem položaju. V poročilu je navedeno, kako lahko oblikovalci politik in civilna družba sodelujejo, da bi se zoperstavili nevarnosti socialne izključenosti in omogočili enakopravnejšo in pravičnejšo družbo za vse.

Poročilo agencije FRA [o temeljnih pravica za leto 2024](#) se osredotoča na ključne dosežke in pomanjkljivosti na področju varstva temeljnih pravic v EU v letu 2023. Med njimi so:

- **večja revščina:** zaradi naraščajočih stroškov energije in življenjskih potrebščin je vsak peti prebivalec EU na robu revščine. Kljub nacionalnim ukrepom za zmanjšanje revščine so najbolj ogroženi otroci in ranljiva gospodinjstva, kot so enostarševske, romske in migrantske družine;
- **nova migracijska pravila bolj ščitijo pravice na mejah EU, vendar prinašajo tudi nova tveganja:** leta 2024 je EU sprejela nova migracijska in azilna pravila za učinkovitejšo obravnavo prošenj za azil na mejah EU. Nova pravila o spremljanju temeljnih pravic, zaščiti otrok in jasna dolžnost preiskovanja vseh utemeljenih poročil o kršitvah pravic ponujajo priložnosti za izboljšanje spoštovanja temeljnih pravic, če se bodo v celoti izvajala. Leta 2023 je na morju umrlo ali bilo pogrešanih več kot 4 000 ljudi, kar je največ v zadnjih petih letih;
- **grožnje demokraciji:** pretirano posredovanje države, zlasti glede pravice do svobode združevanja, mirnega zbiranja in izražanja, je ogrozilo prostor za civilno družbo. Skupaj s pomanjkanjem smiselnega vključevanja v javne zadeve in dezinformacijami to spodkopava demokracijo po vsej Evropi;
- **naraščanje antisemitizma:** teroristični napadi Hamasa v Izraelu 7. oktobra 2023 in vojaški odziv Izraela v Gazi so sprožili zaskrbljujoč porast groženj in nasilja proti Judom po vsej EU. Porast antisemitskega sovraštva in nasilja je po vsej celini obudil grozljive spomine;
- **vse večja nestrpnost:** po vsej Evropi narašča nestrpnost proti številnim skupinam, vključno z muslimani, ljudmi afriškega porekla, Romi in migranti. Dezinformacije in spletne platforme so zaostrele rasistična in polarizirana mnenja in vedenja;
- **večji digitalni razkorak:** zaradi večje uporabe umetne inteligence in digitalizacije javnih storitev obstaja tveganje, da bodo ranljive skupine, kot so starejši, invalidi,

brezdomci in Romi zaostale. Oblikovanje novih zakonodajnih aktov, vključno z zakonom EU o umetni inteligenci in zakonom o digitalnih storitvah ter konvencijo Sveta Evrope o umetni inteligenci, je namenjeno reševanju nekaterih od teh izzivov.

Da bi se spoprijeli z njimi, Agencija EU za temeljne pravice poziva EU in države EU, naj:

- **ne pustijo nikogar zadaj:** zagotovijo naj, da ukrepi za zmanjšanje revščine in energije, vključno s socialno in stanovanjsko pomočjo, dosežejo prikrajšane skupine;
- **okrepijo zaščito temeljnih pravic na mejah:** izboljšajo naj postopke iskanja in reševanja za reševanje življenj na morju. Zagotovijo naj varnejše pogoje za obravnavo novih prihodov in vzpostavijo neodvisno spremljanje pravic na zunanjih mejah EU;
- **zaščitijo civilno družbo:** spremljajo in beležijo naj omejitve civilnega prostora. Sprejmejo naj ukrepe za zaščito zagovornikov človekovih pravic in svobode medijev. Sistematično naj se opirajo na strokovno znanje civilne družbe, da se omogoči smiseln čas za učinkovito posvetovanje;
- **se odločno zoperstavijo vsem oblikam rasizma in s tem povezanim nestrpnostim:** priznajo in zatirajo naj sistemski in globoko zakoreninjeni rasizem in s tem povezano nestrpnost v naših družbah. Nadalje naj spremljajo in zbirajo podatke, ki temeljijo na dokazih, za uporabo v zakonodaji in politikah EU in držav članic na področju boja proti rasizmu in antisemitizmu. Zagotovijo naj varnejši spletni prostor za vse in ukrepajo proti spletnemu sovraštvu.

Citat direktorice agencije FRA [Sirpe Rautio](#):

„Polarizacija po Evropi vodi k široko razširjeni nestrpnosti in ustvarja razdeljenost družbe s številnimi skupinami, ki trpijo. Vse večja revščina in grožnje demokraciji še dodatno povečujejo negotovost in družbene napetosti. Vendar ima Evropa močne temelje na področju človekovih pravic, ki lahko usmerjajo naše delovanje. Stopiti moramo skupaj in si prizadevati po svojih najboljših močeh, da bi zagotovili varno in vključujočo prihodnost, ki spoštuje pravice vseh in v kateri se vsi počutimo varne, da smo, kar smo.“

Za več informacij se obrnite na: media@fra.europa.eu / Tel.: +43 1 580 30 653

To sporočilo za javnost je prevedel Prevajalski center za organe Evropske unije, vendar ga strokovnjaki agencije FRA niso pregledali.